

ARQUEOCEC

FULL INFORMATIU DEL GRUP D'ARQUEOLOGIA
"PELEGRÍ CASADES I GRAMATXES"

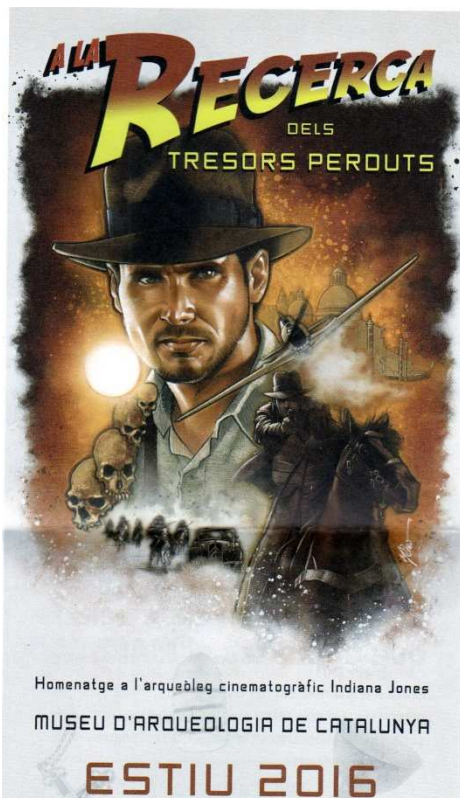
(Secció d'Història i Art)

Any 6

Núm. 58

Juliol-Agost 2016

Activitats fets i notícies d'arqueologia i patrimoni

Homenatge a l'arqueòleg més famós del cinema

Al maig de 1977, George Lucas esperava des d'una platja de Hawaii el resultat en taquilla de l'estrena d'Star Wars. Al seu costat es trobava el seu gran amic Steven Spielberg, que també estrenava "Trobades a la Tercera Fase". Per aquella època, Spielberg volia dirigir una pel·lícula de James Bond. "Tinc alguna cosa millor que Bond", li va dir Lucas. D'aquesta manera els dos homes van començar la seva visió del que seria **Indiana Jones**.

Aquest any se celebra el 30è aniversari de la pel·lícula *A la recerca de l'Arca Perduda*, considerada per la crítica internacional com la millor pel·lícula d'aventures i acció de tota la història, així com un autèntic referent per a molts joves que van encaminar la seva trajectòria professional cap a l'arqueologia tot

veient les aventures de l'heroi.

Per celebrar aquesta efemèride, el Museu d'Arqueologia de Catalunya i Rubens Produccions han programat per a aquest estiu el cicle **A la recerca dels tresors perduts. Homenatge a l'arqueòleg més famós de la història del cinema.**

Exposició: de l'1 al 31 d'agost 2016.

Apareix una cista megalítica intacta a Lladurs (Lleida)

En el transcurs d'una intervenció d'urgència del Servei d'Arqueologia i Paleontologia de la Generalitat de Catalunya, en els terrenys anomenats Camp de la Morena – La Salada Vella—terme municipal de Lladurs (Solsonès, Lleida), s'hi ha produït una troballa singular: una cista megalítica del Neolític Mitjà (4000-3700 aC.) de planta trapezoïdal i orientació E-O. L'estructura que no havia estat saquejada, ha arribat intacta fins els nostres dies.

Les seves dimensions màximes de l'interior són de 2,18 m de llarg, 1,40 m a l'extrem est, 0'84m. a l'extrem oest i 0'90 m. d'alçada. L'estructura funerària està formada per quatre lloses de pedra en els quatre costats de la cambra, amb tres més que serveixen de tanca superior. Els forats formats en els punts d'unió entre les diferents lloses estan tapades amb falques de pedra encaixades entre elles amb fang a

modus de segellat definitiu. No s'hi va trobar cap túmul cobrint la cista. En el seu interior s'hi trobaren dues inhumacions, una d'un individu masculí i un altre de femení amb els caps situats a l'est. Com a aixovar s'hi van trobar: 7 punxons d'os, 1 espàtula d'os, 1 plaqueta plana d'os, 1 làmina de sílex gris, i 12 denes de collaret de variscita. Acabada la intervenció, l'estructura es topografiarà i es cobrirà amb geotèxtil, a més d'una capa de terra per a preservar-la en el mateix lloc. Finalment, per a senyalar-la, s'hi han col·locat quatre estakes que delimiten l'espai i una pedra de grans dimensions damunt la terra de cobriment.

Comencen les excavacions d'estiu a Aiguafreda de Dalt

El dilluns 13 de juliol s'iniciarà la campanya d'excavacions d'estiu 2015 a la cova-cripta d'Aiguafreda de Dalt, un jaciment que s'ha mostrat molt interessant pel que fa al període altmedieval (segles VII-XII) i, més concretament, sobre els precedents de la consagració parroquial promoguda per l'abadessa Emma de l'any 898. En aquesta campanya hi participen un total de 4 historiadors i arqueòlegs titulats, així com 5 estudiants del Grau d'Arqueologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. Els treballs s'allargaran fins a finals de juliol i, a més de l'excavació pròpiament dita, es durà a terme una prospecció sistemàtica de camins antics, coves, etc. per tal de contextualitzar el conjunt monumental en el seu entorn.

3

Unes obres a la plaça de Camps (Bages) destapen vestigis romans i una tomba paleocristiana

Fonollosa habilitarà un espai al cementiri parroquial per dipositar-hi les restes òssies de més de 200 persones que s'han trobat a les excavacions arqueològiques fetes en els darrers mesos sota la plaça de l'església de Camps (Bages).

Segons els arqueòlegs la troballa és excepcional, per la seva antiguitat i per l'escassetat d'aquest tipus de vestigis que es coneixen a Catalunya. Es tracta d'un enterrament que estaria datat entre els segles

IV i V dC. i de restes d'època romana, la més antiga de les quals seria del segle I aC. Els arqueòlegs que excavaven la plaça estaven eufòrics per una descoberta poc habitual. *“Sabíem que en aquest lloc hi havia hagut un cementiri, que es va traslladar el 1884, i sabíem que hi podia haver restes d'època medieval, però no ens pensàvem que en trobaríem de romanes”*.

LA BOELLA !! ALTRA VEGADA.....

Fa prop d'un milió d'anys, la zona de la Boella (la Canonja) ja estava habitada i s'hi treballava construint eines senzilles. Aquesta és la primera evidència que descobreix la troballa a la zona d'eines de sílex, que destaquen per la seva excepcional antiguitat i el bon estat en què es troben. Recentment,

l'equip d'arqueòlegs de l'Institut Català de Paleoeologia Humana i Evolució Social (IPHES) ha fet una troballa d'eines en un barranc d'aquest jaciment, a la zona de la Mina, que destaquen per la seva antiguitat excepcional. Les restes de les eines que han localitzat els experts daten d'entre 800.000 i un milió d'anys i es troben en un estat “excepcional” de conservació, segons apunten les primeres observacions de l'equip d'experts que han descobert aquesta troballa. Les eines de sílex es devien utilitzar per caçar, com ho demostren altres restes que s'han localitzat en aquesta zona, entre les quals destaquen els residus de copròlits de hiena i les restes òssies d'astes de cèrvids i un fèmur de rinoceront, totes elles provinents d'animals de grans dimensions.

UN JACIMENT AL KURDISTAN MOSTRA L'EVOLUCIÓ CAP A LES PRIMERES CIUTATS DE MESOPOTÀMIA

Investigadors de la **Universitat Autònoma de Barcelona** han aconseguit una important troballa arqueològica en el Kurdistan irakí, a l'antiga Mesopotàmia del Nord, on s'hi situa l'origen de la civilització agrícola i urbana, que milers d'anys després va arribar a Europa.

El jaciment de **Gird Lashkir**, qualificat com "excepcional" pel director del grup d'investigació i catedràtic de Prehistòria de la **U.A.B.** Miquel Molist, té unes 5 hectàrees d'extensió. Compta, a més, amb una seqüència única de 15 metres de jaciments de nivells arqueològics que es succeeixen. Les excavacions han aportat evidències d'una successió d'ocupació

de l'hàbitat que va des del Neolític, uns 8.500 anys aC. fins el primer mil·lenni anterior a la nostra era.

Els investigadors no descarten que es puguin trobar restes d'escriptura cuneïforme a la propera expedició, que està prevista per la primavera del 2017. Aquest jaciment pot posar al descobert l'aparició de les primeres ciutats al nord de Mesopotàmia.

TROBEN UN MENHIR A MONDOÑEDO

El "Servicio de Arqueología Municipal de Mondoñedo (Galicia)" ha donat a conèixer les noves troballes que s'han produït en el seu terme municipal. En aquest cas es tracta de les restes d'un menhir de quasi tres metres d'alçada i que està ubicat prop del **Pico da Toxiza** i d'un **Castra Aestiva**, un

campament militar romà de campanya, localitzat prop de la parròquia d'Estelo.

Segons l'àrea d'Arqueologia de Mondoñedo, el menhir és un monument d'època megalítica amb molt pocs exemplars a Galícia. En concret, a A. Mariña no n'hi ha cap de catalogat.

Del campament, s'explica que en el terreny s'hi pot observar el mur o delimitació d'una àrea rectangular que es correspondria amb el perímetre típic dels campaments militars de campanya, els quals es col·locaven en petites elevacions, envoltats d'aquests murs perimetrals i acostumaven tenir un fossat exterior que els envoltava.

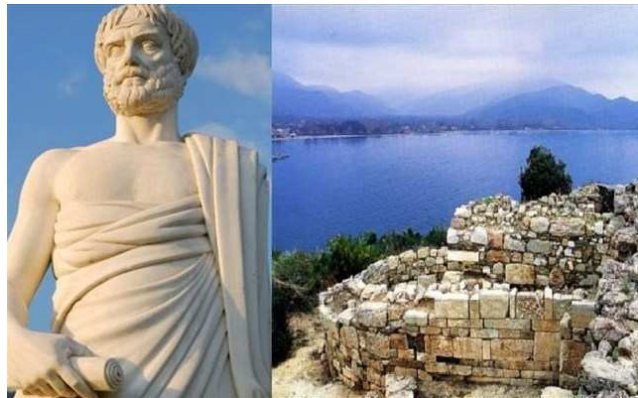

Arqueòlegs grecs creuen haver trobat la tomba d'Aristòtil en unes excavacions realitzades a l'antiga ciutat d'Estagira, on va néixer el filòsof.

“No en tenim proves, però sí indicis molt forts que voregen la certesa”, va declarar el director de les excavacions, Konstandinos Sismanidis, als mitjans locals.

L'equip de Sismadinis va arribar a la conclusió de què un edifici descobert el 1996 no podia ser altra cosa que el mausoleu d'Aristòtil, després d'analitzar dos manuscrits en els que es fa referència al trasllat de les cendres del filòsof a la seva ciutat natal.

Als arqueòlegs que treballen a Estagira els va sorprendre que en mig d'una fortificació del període bizantí hi haguessin restes d'un edifici, amb unes característiques que no coincidien amb aquesta època ni en les posteriors. Les troballes a l'interior de les ruïnes de l'edifici –monedes d'Alexandre el Gran i dels seus successors—situen la seva construcció als començaments del període hel·lenístic. L'edifici estava

situat entre una galeria del segle V aC. i un temple de Zeus del segle VI aC. dintre de l'antiga ciutat, a prop de la seva àgora, i amb vistes panoràmiques. En el sòl de l'edifici hi ha un rectangle de pedra de 1,30 x 1,70 metres, que corresponia a un altar.

Aquestes indicacions i el fet que la forma de l'edifici no permetia atribuir-li un altre ús que el d'una tomba, feren sospitar els arqueòlegs que es tractava d'un mausoleu. Finalment, arribaren a la conclusió de que probablement la persona a la que estava dedicat el mausoleu era Aristòtil amb l'ajuda de dos documents antics: una traducció en àrab del S-XI dC. d'una biografia del filòsof grec i el manuscrit Núm.257 de la Biblioteca Marciana de Venècia.

Aquests documents precisen que quan Aristòtil va morir el 322 aC. a la ciutat de Calcís (actual Calcídia) els habitants d'Estagira traslladaren les seves cendres a una urna de coure, la col·locaren en un mausoleu i al seu costat hi aixecaren un altar.

Sylvanus Griswold Morley (7 de juny de 1883 – 2 de setembre de 1948) fou un arqueòleg,

epigràfic i estudiós de la cultura maia, originari dels Estats Units d'Amèrica, destacat per les seves aportacions a l'estudi d'aquesta civilització precolombina realitzades a principis del segle XX. Morley fou un dels primers arqueòlegs “maiolegs”, va treballar per encàrrec de la Carnegie Institution en molts indrets maies. Se'l coneix principalment per les seves excavacions a Chichén Itzà. Va publicar una gran quantitat de compilacions i tractats prop de l'escriptura geroglífica maia, a més de llibres de difusió dedicats al públic en general.

La foto és de l'any 1912 a Copàn.

Troben motius astronòmics en ceràmica xinesa de fa 5.000 anys

“Els seus peus s’assentaven amb força sobre la terra, però la seva ment i els seus cors eren a les estrelles”. Aquesta és la conclusió dels arqueòlegs després d’estudiar utensilis domèstics comuns utilitzats pels xinesos d’ara fa uns 5000 anys.

Els experts del museu de Henan han estat classificant peces de ceràmica decorades amb dibuixos del sol, la lluna, les constel·lacions, halos solars, i fins i tot cometes.

Aquestes relíquies s’han datat de la Edat de Pedra i es van trobar a Dahe Village, en el suburbi de Zengzhou,

capital de la província central de Henan. Els arqueòlegs creuen que les decoracions d’estrelles reflexen vincles molt estrets entre astronomia i agricultura. Però les estrelles també eren part de l’estètica de l’època.

Dombate revela més dades sobre l’origen dels dòlmens atlàntics

El dolmen de Dombate (Galícia) va ser construït utilitzant esteles, que són lloses tallades amb forma antropomorfa i que ja s’havien utilitzat amb anterioritat. Aquesta és la hipòtesi que han corroborat dos catedràtics de Prehistòria de la Universitat d’Alcalá de Henares.

Utilitzant materials diferents, els investigadors realitzaren diversos descobriments que ara hauran de documentar i estudiar més a fons, però que indica que els constructors de Dombate reutilitzaren lloses. Sobretot trobaren indicis d’això a la gran llosa que cobreix el megàlit, d’unes 4 tones de pes i de forma antropomorfa, però també trobaren evidències en una de les posteriors. S’han adonat que a tota la franja atlàntica s’hi donen característiques similars.

Però, una de les troballes més curioses va ser el descobriment d’una zona pintada a la part exterior d’un dels ortostats. Una llum especial, de tipus led, va revelar la presència de restes de pigments, cosa que podria evidenciar que el megàlit no tan sols estava decorat per dintre sinó també per la seva part exterior.

Arqueologia de Descoberta

SANT QUIRZE DE COLERA I DÒLMENS D'EN GIBERT I DE PILS

Com a acomiadament de la temporada el nostre Grup d'Arqueologia es va desplaçar a l'Alt Empordà, en un assolellat i magnífic dia d'inici d'estiu amb uns objectius de luxe i acompanyats pels magnífics paisatges d'una l'Albera regada per les darreres pluges i acolorida per la recentment acomiadada primavera.

El nostre primer objectiu va ser el monestir benedictí de **Sant Quirze de Colera**, del que ja se'n tenia notícia abans del l'any 815. Les seves pedres ennegrides deixen constància de la seva antiguitat. Situat en una lluminosa vall i envoltat de muntanyes, encara avui ens permet captar la pau i el silenci que predisposava a l'espiritualitat i al recolliment.

Monestir de Sant Quirze de Colera

Vam sortir del monestir per la pista que voreja l'ermita de Sant Miquel de Colera i s'enfila fins al Coll de Plaja. Una pista pedregosa i dolenta com poques, plena de clots i escorrancs que ens va portar finalment a l'esmentat Coll de Plaja. Allà vam deixar els vehicles i ens vam enfil·lar per una pista tallafocs que sortia a la nostra esquerra.

A mesura que ens enfilàvem per la serra d'en Gibert s'anava aixecant també el muntanyam que ens envoltava, destacant a la nostra dreta la muntanya dels Pils i la serra de Baussitges que ens acompanyarien fins al nostre segon objectiu, el **dolmen del Solà d'en Gibert**.

Dolmen del Solà d'en Gibert

Es tracta d'un sepulcre de corredor amb cambra trapezoïdal que va ser excavat els anys 1979 i 1988, i restaurat els anys 1980-1995, però que ara aviat serà engolit per la vegetació tot i trobar-se en bon estat.

Tornarem a remuntar la serra d'en Gibert retornant als nostres vehicles per baixar seguidament en direcció al mas Pils. La pista no millora en una bona part del seu recorregut i ens vam aturar en trobar el pal indicador que ens assenyalava l'inici del

Membres del Grup en el dolmen de Comes Llobes

camí que puja fins al dolmen de les **Comes Llobes de Pils**, un sepulcre de corredor, amb el passadís fet amb pedra seca.

Visitat aquest magnífic dolmen ens vam arribar fins a l'històric **Coll de Banyuls** on vam gaudir de la seva dilatada panoràmica. Seguidament i sense perdre temps retornàrem a mas Pils i d'allà fins a Espolla on ens esperava un bon dinar a La Fraternal.

En haver dinat, i quan el sol ja no picava tant encara vam tenir ganes de visitar el **dolmen de Cabana Arqueta**, un dolmen magnífic i força assequible. La seva visita no estava prevista en el programa però va servir per suplir el menhir que sí, teníem previst visitar i que ens vam saltar, sinó que a més va servir per arrodonir i tancar de manera solemne aquesta sortida de descoberta de final de temporada.

Dolmen de Comes Llobes de Pils

Dolmen de La Cabana Arqueta

